

Handreiking Financieel Dialoogmodel Omgevingswet

Versie 1.0 - 2019

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

Mei 2019

Inhoud

1.	Doel van deze handreiking.....	3
1.1.	Over het model Financieel Dialoogmodel en de dialoog	3
1.2.	Gebruik van het model	3
1.3.	Beoordelen resultaten van het model	4
1.4.	Voortschrijdend inzicht	4
1.5.	Verder ontwikkelen van het model.....	4
2.	Invullen van gegevens in het Financieel Dialoogmodel	5
3.	Algemene opmerkingen ten aanzien van het invullen	6
3.1.	Bruto en Netto	6
3.2.	Optellen van gegevens	6
4.	De Vragenlijst.....	6
4.1.	Algemene Informatie, vragen 1 tot en met 5.....	6
4.2.	Verdeling van de invoeringskosten over de jaren	7
4.3.	Wet- en regelgeving, instrumenten en regelbeheer.....	8
4.4.	Dienstverlening.....	9
4.5.	Bedrijfsarchitectuur	12
4.6.	Informatiearchitectuur	14
5.	De aannames	17
6.	Ten Slotte	18

1. Doel van deze handreiking

Het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet biedt houvast voor het bepalen van organisatorische onderwerpen en de mogelijke impact van de invoering op de gemeentelijke begroting en geeft richting aan de dialoog binnen de gemeente hierover.

Deze handreiking beoogt vooral helderheid te geven bij het invullen van het model, de laatste stap bij het gebruik van het Financieel Dialoogmodel. Vóór het daadwerkelijke invullen van het model zit namelijk het proces om tot de antwoorden te komen: de zoektocht en de discussie. Hoewel deze notitie daar niet over gaat, volgt hieronder een korte introductie over het model in het algemeen.

1.1. Over het model Financieel Dialoogmodel Omgevingswet en de dialoog

Het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet is een leidraad voor gesprekken over de te verwachten financiële consequenties bij de invoering van de Omgevingswet: de invoeringskosten, de exploitatielasten en de frictiekosten. De invoeringskosten worden berekend op basis van algemene aannames die samen met gemeenten zijn opgesteld en gevalideerd. Op basis van gesprekken binnen uw gemeente kunt u deze aannames naar eigen inzicht aanpassen.

Het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet is op initiatief van de VNG ontwikkeld met inbreng vanuit diverse gemeenten en in samenwerking met Deloitte.

1.2. Gebruik van het model

De Omgevingswet raakt veel plekken in de organisatie. Het Financieel Dialoogmodel biedt inzicht in de mogelijke kosten van de invoering van de Omgevingswet en laat ook zien op welke plekken in de gemeentelijke organisatie de Omgevingswet invloed gaat hebben. Het model creëert daarmee bewustwording.

Het model is een dialoogmodel: het model geeft de beste resultaten weer als het aan de hand van een dialoog met verschillende betrokkenen binnen en buiten de gemeente ingevuld wordt. Wij raden daarom aan om met de volgende betrokkenen het gesprek aan te gaan:

- **Bestuurders**
Voor bestuurders is het van belang om te weten wat de invoering van de Omgevingswet hen gaat kosten en welke invloed zij hebben op het maken van die keuzes.
- **Interne afdelingen**
De vragen in het model fungeren ook als een checklist van kostenposten die de Omgevingswet met zich meebrengt. Door het gesprek met en tussen verschillende afdelingen krijgt u gezamenlijk een beeld van waar u staat met de invoering van de Omgevingswet en van de financiële impact van bepaalde keuzes. Daarnaast vormt u door het gesprek aan te gaan een beeld over hoe de aannames uit het model worden ervaren, of deze aangepast moeten worden en hoeveel kosten een specifiek vraagstuk met zich

meebrengt. Betrek bij het invullen op de thema's bijvoorbeeld de volgende afdelingen/ functies:

- Wet- en Regelgeving en kerninstrumenten: planjuristen, vergunningverleners, beleidsmedewerkers
- Dienstverlening: communicatie, klant contact centrum, dienstverleners
- Bedrijfsarchitectuur: HR
- Informatiearchitectuur: ICT, VTH-systemen
- Relatie- en Stakeholdermanagement: communicatie
- Omgevingsdiensten
Omgevingsdiensten krijgen een (grote) rol in de uitvoering van de Omgevingswet. Het is aan te raden ze vooraf te betrekken bij de voorbereidingen op de Omgevingswet; zo ook bij het invullen van het Financieel Dialoogmodel. Spar met de omgevingsdiensten over hoe het nu georganiseerd is, wat er onder de Omgevingswet gaat veranderen, wat er voor nodig is om die veranderingen door te voeren en welke kosten dat met zich mee gaat brengen.
- Buurgemeenten
Ga bij het invullen van het Financieel Dialoogmodel ook eens met buurgemeenten om tafel. Hoe pakken zij het aan? Waar lopen zij tegenaan? Kunnen jullie elkaar helpen of ergens samenwerken? Door met elkaar het gesprek aan te gaan helpen en brengen gemeenten elkaar verder.

1.3. Beoordelen resultaten van het model

De cijfers die uit een ingevuld model naar voren komen, geven een indicatie van de mogelijke kosten. De resultaten uit het model zijn gevalideerde inschattingen en géén richtlijn van wat u volgens de VNG zou moeten opnemen in uw begroting. Gebruikers hebben in het verleden aangegeven dat de resultaten die uit het model naar voren kwamen onrealistisch waren. Doordat in de 2019 versie van het model aannames aangepast kunnen worden naar de eigen werkelijkheid, hopen we dit gevoel zo veel mogelijk weg te nemen. Heeft u nog steeds het gevoel dat de resultaten onrealistisch zijn? Ga hier dan met elkaar het gesprek over om scherp te krijgen waar dit gevoel vandaan komt. Als u dit scherp heeft kunt u uw model daar weer op aanpassen om een realistischer beeld te krijgen.

1.4. Voortschrijdend inzicht

Het model is in 2017 voor het eerst beschikbaar gesteld en is daarna doorontwikkeld. Binnen de nieuwste ontwikkeling van het model zijn, op verzoek van de gebruikers, sommige vragen aangescherpt of toegevoegd. Aannames kunnen naar eigen inzicht worden aangepast om gemeenten het model aan te laten passen aan de eigen werkelijkheid. Het model bevat vanaf de 2019 versie ook de optie om met een druk op de knop het ingevulde model terug te sturen aan de VNG.

1.5. Verder ontwikkelen van het model

Wij vragen u als gebruiker van het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet om het ingevulde model terug te sturen. Op basis van de teruggestuurde modellen en bijbehorende feedback wordt het

model verder ontwikkeld, om nog beter aan te kunnen sluiten op de wensen van gebruikers. Daarnaast worden de ingevulde modellen, uiteraard volledig geanonimiseerd, geanalyseerd om een totaalbeeld van de invoeringskosten bij gemeenten te krijgen. Dit totaalbeeld vormt input voor gemeenten als vergelijking en is te gebruiken voor inschattingen en discussies van financiële aard. Zo helpen gemeenten elkaar om steeds betere inschattingen te kunnen maken. Lees hierover bijvoorbeeld ook eens [deze blog](#). Wij begrijpen dat het om gevoelige informatie gaat, gaan uiteraard vertrouwelijk met de ingevulde modellen om en delen nooit de cijfers van individuele gemeenten.

2. Vragen en Aannames

Dit is een inhoudelijke toelichting bij de onderdelen 'Vragenlijst' en 'Aannames' in het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet, versie 2019 (release 1.1). Deze twee tabbladen worden in de daar gebruikte volgorde doorgenomen.

Bij elke vraag uit het Financieel Dialoogmodel worden in deze handreiking mogelijk drie typen toelichting gegeven:

- 1) een algemene toelichting over wat er met de vraag bedoeld wordt, en waar u aan zou moeten denken
- 2) een aanvullende visie van de VNG op het onderwerp, bijvoorbeeld "wij verwachten ..."
- 3) wat doen deze gegevens in het model? (wat is het resultaat van een keuze).

Waar nodig wordt ook ingegaan op de aannames.

De input-kant van het model bestaat uit 27 vragen. De doorrekening van de antwoorden op de vragen is gebaseerd op een aantal aannames, die gedeeltelijk ook te wijzigen zijn. Als u niets invult bij de aannames, worden de basis-aannames gebruikt¹. Alleen als u er actief voor kiest (selecteer bij de aanname het veld 'eigen berekening gemeente' en maak de berekening), dan worden deze 'verbeterde' gegevens gebruikt.

Bij de aannames wordt steeds terugverwezen naar de vraagnummers waar zij betrekking op hebben. Daarnaast zijn er een aantal aannames die direct tot resultaten leiden, zonder daarvoor informatie uit de vragenlijst te gebruiken².

Er staat in het model ook steeds een toelichting bij de aannames, die informatief kan zijn over hoe het model de gegevens gebruikt of interpreteert. Het is goed om bij het invullen heen en weer te schakelen tussen deze twee tabbladen.

---

¹ Bijvoorbeeld: een basisaanname in het model is dat het uurtarief behorend bij een schaal 9 – functie EUR 84,- bedraagt, inclusief alle opslagen.

² Bijvoorbeeld: kosten voor omscholing van personeel, wordt geschat op EUR 1500,- per medewerker, voor 10% van de medewerkers. Deze aanname is te wijzigen.

3. Over het invullen van gegevens

3.1. Bruto en Netto

Het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet maakt onderscheid tussen bruto kosten en netto kosten. De bruto kosten kunnen worden gezien als de 'totale last' van de invoering. De netto kosten zijn die delen van de bruto kosten waarvoor u additioneel moet begroten; dit zijn kosten die niet gedekt zijn in uw reguliere begroting. De vragenlijst en de aannames gaan uit van uw bruto kosten. Vervolgens kunt u op het tabblad 'Invoeringskosten: Netto' de verhouding tussen bruto en netto aangeven.

3.2. Optellen van gegevens

Bij veel van de vragen is slechts ruimte om één gegeven in te vullen, waar het bedrag of de inspanning misschien een optelling is van verschillende onderdelen (zie bijvoorbeeld vraag 16 over de extra kosten bij Omgevingsdiensten). Het is de bedoeling dat u hier het resultaat van de verschillende componenten opgeeft en niet slechts één component. Dit betekent dat u voor de invulling van een individuele vraag soms – buiten het model – een meervoudige berekening moet maken, uiteraard nadat het gesprek over de inhoud met de betrokkenen heeft plaatsgevonden. Let u er bij het invullen van aantallen en bedragen op dat u dit in getallen doet; bij het abusievelijk schrijven van het woord 'vijf' in plaats van het getal '5', werken de doorrekenformules namelijk niet.

4. De Vragenlijst

4.1. Algemene Informatie, vragen 1 tot en met 5

1. Basisinformatie van uw gemeente

De gegevens kunt u op dit niveau niet aanpassen, u hebt ze ingevuld op het voorblad (gemeentenaam) of ze zijn gebaseerd op CBS-cijfers (inwoneraantallen).

2. Vult u dit model in voor méér gemeenten dan alleen uw eigen?

Als u geen fusie / herindeling te wachten staat vult u NEE in.

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
Deze vraag is specifiek gericht op fuserende / herindelende gemeenten. Gaat u binnenkort samen met andere gemeenten, dan kunt u hier de naam en de omvang van de samenwerking aangeven, en vult u het model verder in als samenwerking.		Als u een ander totaal inwonertal invult, gaat het model uit van een andere grootte-categorie, met andere waarden voor sommige aannames.

3. Is uw gemeente voornemens met andere partijen samen te werken bij invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
<p>Deze vraag richt zich op het operationeel samenwerken met andere gemeenten of ketenpartners in de implementatie van de stelselwijziging. De vraag draait er dus om of u samen gaat ontwikkelen.</p> <p>In de dagelijkse gang van zaken, wordt er natuurlijk samengewerkt tussen gemeente, OD, provincie en dergelijke. Die inhoudelijke samenwerking, die na 2021 verwacht wordt te intensiveren, wordt hier niet bedoeld.</p> <p>Als u in plaats van besparingen juist extra kosten verwacht door een samenwerking, kan u een negatief percentage invullen.</p>	<p>Door samenwerking in de uitvoering van de implementatie kunnen kosten bespaard worden.</p>	<p>Het verwachte besparingspercentage kan worden ingevuld, en wordt over het totaal van de invoeringskosten berekend.</p> <p>Indien er geen percentage wordt ingevuld hanteert dit model een standaard besparingspercentage van 10,0% als "JA" wordt ingevuld.</p>

4. Hoeveel FTE's zijn er werkzaam binnen uw gemeente?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
<p>Gevraagd is het totaal aantal medewerkers (FTE formatie) binnen de organisatie.</p>	<p>Sommige van de kosten verhouden zich evenredig met de omvang in FTE's van de organisatie.</p>	<p>Op basis hiervan worden een aantal aannames gedaan op het gebied van opleidingskosten.</p>

5. Welke budgetten heeft uw gemeente reeds in de begroting gereserveerd voor de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
<p>De opgegeven bedragen worden in de tabbladen "invoeringskosten" vergeleken met de door dit model berekende bedragen</p>	<p>U kunt deze budgetten voor de voorgaande jaren vergelijken met de werkelijkheid, die wordt weergegeven in het tabblad 'Monitor invoeringskosten'</p>	<p>De ingevulde cijfers worden ter vergelijking weergegeven op het tabblad 'resultaten', maar beïnvloeden de berekeningen niet.</p>

Zie voor meer toelichting ook het [eerder beschreven](#) deel over Bruto- en Netto-kosten.

4.2. Verdeling van de invoeringskosten over de jaren

Het Financieel Dialoogmodel kijkt (voornamelijk) naar de invoeringskosten van de stelselwijziging, hoewel ook een aantal vragen over structurele baten en lasten gaan. Voor de structurele baten en lasten ná invoering van de wet, wordt separaat een Structurele Effecten Omgevingswet (hierna: 'Effectenmodel') ontwikkeld.

Het Financieel Dialoogmodel is in 2017 ontwikkeld. Om resultaten te kunnen vergelijken met gegevens uit eerdere jaren, beslaat het model nu de periode 2017 tot en met 2024. Hiermee dekt

het model de belangrijkste jaren voor de invoeringsoperatie. Voor de jaren die reeds achter ons liggen (nu 2017 en 2018) kunt u de gegevens invullen in het tabblad 'monitor' – niet in het model zelf. Voor het lopende jaar (2019) is het verzoek om de gegevens juist wel in het model in te voeren, voor het hele jaar – alsof het nog helemaal begroot wordt.

6. Geef hieronder de door uw gemeente verwachte verdeling aan van de invoeringskosten over de periode 2017-2024

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
In de vragenlijst wordt gevraagd een verdeling aan te geven over de periode 2017 - 2024 voor de transitiekosten die tijdens deze gehele periode zullen voorkomen. Het model stelt hierbij een standaard verdeling voor, waarbij het zwaartepunt in de jaren vóór de invoering van de wet (01-01-2021) ligt.	De standaard verdeling in het model lijkt optimistisch in de tijd. De verwachting is dat de kosten sterker op 2019 en vooral 2020 zullen leunen en misschien ook nog in '21 tot '24 zwaarder zullen wegen dan hier aangegeven.	Deze verdeling over de jaren geldt voor alle posten in het model waarvoor niet specifiek een startdatum, looptijd en/of einddatum wordt gevraagd.

4.3. Wet- en regelgeving, instrumenten en regelbeheer

Ten aanzien van de kerninstrumenten (omgevingsvisie, omgevingsprogramma en omgevingsplan) wordt op het tabblad "vragenlijst" alleen gevraagd naar gebruik van het omgevingsprogramma - omdat niet elke gemeente deze zal toepassen. Ten aanzien van de omgevingsvisie en het omgevingsplan gaat het model ervan uit dat u deze conform verplichting implementeert. De inschatting van de kosten daarvoor (zowel ontwikkeling als implementatie) worden door het model op basis van de organisatiegrootte ingeschat. Deze schatting kunt u via het tabblad 'Aannames' (regel 95 en verder) aanpassen aan de lokale inschattingen en omstandigheden.

7. Is uw gemeente voornemens om een omgevingsprogramma op te stellen ten aanzien van de invoering van de Omgevingswet?

Het programma is een flexibel instrument binnen de Omgevingswet dat de overheid kan toepassen in verschillende fasen van de beleidscyclus. Het programma bevat de uitwerking van beleid, of maatregelen om aan omgevingswaarden of andere doelstellingen te voldoen. U vindt [hier](#) meer inhoudelijke toelichting.

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
Het omgevingsprogramma is een kerninstrument. Het opstellen van een omgevingsprogramma zal capaciteit kosten.		De kosten voor het opstellen van een omgevingsprogramma worden door het model geraamd op basis van aannames en zijn afhankelijk van de grootte-categorie van de gemeente.
Aanname: de aannames over invoeringskosten van een omgevingsprogramma kunt u aanpassen aan de lokale omstandigheden en inschattingen (op het tabblad aannames rond regel 120)		

8. Is uw gemeente voornemens om een of meerdere pilots uit te voeren ten aanzien van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
U kunt hier de planning en de begroting voor het uitvoeren van pilots weergeven.	Het uitvoeren van pilots kost capaciteit (en soms directe kosten). Deze kosten worden aan de invoering van de stelselwijziging toegerekend	Het aantal pilots per jaar wordt vermenigvuldigd met een bedrag per pilot en toegevoegd aan de kosteninschatting, vanaf 2019 tot het door u aan te geven eindjaar.
Aanname: de aannames kosten van een pilot kunt u aanpassen aan de lokale omstandigheden en inschattingen (op het tabblad aannames rond regel 145).		

9. Verwacht uw gemeente structureel extra exploitatielasten ten aanzien van het bijhouden van kerninstrumenten?

Dit is feitelijk een vraag naar uw exploitatielasten (structurele lasten) en niet naar invoeringskosten. Deze vraag is opgenomen om enig zicht te bieden op de structurele lasten. Het toekomstige Effectenmodel zal verder ingaan op deze lasten.

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
Het bijhouden van kerninstrumenten (omgevingsvisie, omgevingsplan, omgevingsprogramma) kan structureel tot extra lasten (capaciteit) leiden ten opzichte van de huidige situatie.	Verwacht wordt dat het beheer en onderhoud van kerninstrumenten weliswaar capaciteit vergt, maar het is de vraag of dit meer of juist minder zal zijn dan in de huidige situatie. Een eerste inschatting kunt u hier weergeven (negatief bedrag als u juist minder lasten verwacht).	Het hier door u aan te geven bedrag wordt elk jaar (vanaf het door u aangegeven startjaar) toegevoegd aan de exploitatielasten.

4.4. Dienstverlening

De eerste vier vragen in deze categorie gaan over capaciteitsinschattingen op de lange termijn, en dus ook over structurele effecten. Zij hebben weerslag op de exploitatielasten, niet op de invoeringskosten. Hier wordt gevraagd naar een globale inschatting van de impact op de benodigde capaciteit, in het toekomstige Effectenmodel wordt hier meer gedetailleerd op ingegaan. De vragen 14 t/m 16 gaan over dienstverleningskeuzes die niet direct gerelateerd zijn aan interne capaciteit.

Naast de vragen in de vragenlijst worden nog een aantal zaken direct via de aannames begroot:

- Kosten voor aanpassingen aan het Klantcontactcentrum (tabblad aannames, rond regel 160). Hier wordt een bedrag voor opgenomen afhankelijk van de grootte-categorie van de organisatie. Deze bedragen zijn in het tabblad aannames aan te passen aan de lokale keuzes en omstandigheden.

- Ook voor intensivering van burgerparticipatie wordt een aanname gedaan: een aantal bijeenkomsten (afhankelijk van de grootte-categorie van de organisatie), en een bedrag per bijeenkomst. Deze gegevens zijn weer aan te passen in het tabblad Aannames, rond regel 185.

10. Verwacht uw gemeente een verschuiving in het aantal account- /klant- /casemanagers als gevolg van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
U kunt hier een groei (+) of krimp (-) aangeven van het aantal FTE's in deze functie, inclusief startmoment van de wijziging, salarisschaal en eventueel gemiddelde salarislust.	De verwachting is dat door digitalisering en beter beschikbare informatie de benodigde capaciteit voor klantmanagement afneemt.	Het resultaat van deze input gaat naar het tabblad exploitatielasten.

11. Verwacht uw gemeente een verschuiving in het aantal vergunningverleners als gevolg van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
U kunt hier een groei (+) of krimp (-) aangeven van het aantal FTE's in deze functie, inclusief startmoment van de wijziging, salarisschaal en eventueel gemiddelde salarislust.	De algemene verwachting is dat door beperking van de vergunningplicht (vanuit de geest van de wet) de benodigde capaciteit voor vergunningverlening afneemt.	Het resultaat van deze input gaat naar het tabblad exploitatielasten.

12. Verwacht uw gemeente een verschuiving in het aantal medewerkers Toezicht en Handhaving als gevolg van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
U kunt hier een groei (+) of krimp (-) aangeven van het aantal FTE's in deze functie, inclusief startmoment van de wijziging, salarisschaal en eventueel gemiddelde salarislust.	De verwachting is aan de ene kant dat er een verschuiving plaats zal vinden van vergunningverlening naar T&H. Het zou echter ook kunnen dat de vermindering van regels ook leidt tot minder benodigde T&H capaciteit. Dit is zeer afhankelijk van de visie en inrichting door uw gemeente.	Het resultaat van deze input gaat naar het tabblad exploitatielasten.

13. Verwacht uw gemeente een verschuiving in het aantal medewerkers Planvorming als gevolg van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
U kunt hier een groei (+) of krimp (-) aangeven van het aantal FTE's in deze functie, inclusief startmoment van de wijziging, salarisschaal en eventueel gemiddelde salarislast.	Het zou kunnen dat de structurele capaciteitsbehoefte in de planvormingsfase groeit door verschuiving van vergunningen & regels naar plannen. Anderzijds zou een vereenvoudigde plancyclus (bijvoorbeeld door wegvallen van postzegelbestemmingsplannen) juist ook tot minder capaciteitsbehoefte kunnen leiden.	Het resultaat van deze input gaat naar het tabblad exploitatielasten.

14. Verwacht u één of meerdere publiekscampagnes op te starten naar aanleiding van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
Het uitvoeren van een publiekscampagne is optioneel. De kosten ervoor worden meegenomen in dit model.		Het aantal campagnes wordt vermenigvuldigd met de geschatte kosten (EUR 20.000 per campagne) en meegenomen in de invoeringskosten (door de jaren heen op basis van de kostenverdeling uit vraag 6).
Aanname: de aangenomen kosten van ERU 20.000 per campagne kunt u aanpassen in het tabblad aannames, rond regel 175.		

15. Verwacht uw gemeente, als gevolg van de keuzes rondom de Omgevingswet (onderdelen vergunningvrij maken) een gemis aan opbrengsten uit leges in de toekomst?

Dit is een complex vraagstuk dat veel gedetailleerder wordt uitgewerkt in het Effectenmodel. Zie ook de *feiten en visies* over leges op de informatiepagina's van de Omgevingswet.

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
Wanneer minder kosten gemaakt worden die door leges gedekt mogen worden, of wanneer er minder initiatieven legesplichtig worden, kunnen de leges-inkomsten dalen.	Wanneer vergunningplichten geschrapt worden (zoals te verwachten in de lichte bouwactiviteiten) of wanneer de kosten voor het verlenen	De uitkomst van deze berekening werkt door in de exploitatielasten, een positief getal als gemis aan inkomsten.

	<p>van de vergunningen dalen (zoals te verwachten bij het vereenvoudigen van procedures), zullen de leges mee moeten dalen met de kostenbasis. Aan de andere kant wordt een leges-mogelijkheid gecreëerd aan de kant van milieuvergunningen. De uitwerking hiervan is sterk afhankelijk van de gemeentelijke keuzes.</p>	
--	--	--

16. Verwacht uw gemeente, als mede-eigenaar van een omgevingsdienst, veiligheidsregio-GHOR of GGD extra kosten te moeten dragen vanuit deze organisaties als gevolg van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
<p>Het effect van de stelselwijziging op de kostenbasis van de Regionale Diensten is complex. De vraag hier gaat alleen over de invoeringskosten, dus moeten de Omgevingsdiensten nu investeren om klaar te zijn voor de wetswijziging en de nieuwe dienstverlening?</p>	<p>Het is de verwachting dat Omgevingsdiensten en andere regionale diensten, net als gemeenten zelf, nu kosten moeten maken ten behoeve van de veranderopgave.</p>	<p>Het hier ingevulde bedrag wordt meegenomen in de invoeringskosten (door de jaren heen op basis van de kostenverdeling uit vraag 6).</p>

4.5. Bedrijfsarchitectuur

17. Hoeveel bedrijfsprocessen verwacht uw gemeente te moeten aanpassen als gevolg van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
<p>Deze vraag gaat over de bedrijfsprocessen zoals beschreven in de GEMMA-architectuur. Aanpassing van deze processen kost capaciteit. De kosten daarvoor moeten als invoeringskosten gerekend worden. Er wordt gevraagd naar het 'gewicht' van de veranderopgave, zie toelichting bij de aannames (rond regel 215) voor die weging.</p>	<p>De verwachting is dat een aantal processen in uw gemeente moet worden aangepast. Dit aantal is sterk afhankelijk van de huidige inrichting versus de toekomstige wensen van de organisatie</p>	<p>Het resultaat van de berekening wordt meegenomen in de invoeringskosten (door de jaren heen op basis van de kostenverdeling uit vraag 6).</p>
<p>Aanname: de aannames voor kosten per proces kunt u aanpassen op het tabblad aannames rond regel 215.</p>		

18. Verwacht uw gemeente de Producten- en Dienstencatalogus (PDC) te moeten aanpassen als gevolg van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
Deze vraag gaat over aanpassingen in de PDC. Aanpassing van deze processen kost capaciteit. De kosten daarvoor moeten als invoeringskosten gerekend worden.	De verwachting is dat hier capaciteit aan besteed moet worden. Hoeveel is zeer afhankelijk van de lokale situatie.	Het resultaat van de berekening wordt meegenomen in de invoeringskosten (door de jaren heen op basis van de kostenverdeling uit vraag 6).
Aanname: de aannames voor kosten per proces kunt u aanpassen op het tabblad aannames rond regel 240.		

19. Verwacht uw gemeente gebruik te maken van een programmamanager Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
De uitgaven voor de programmamanager (of een vergelijkbare functie) Omgevingswet komen ook ten laste van de invoeringskosten. Er wordt uitgegaan van een fulltime inzet, van een functionaris in schaal 12 (aan te passen in de vragenlijst).	Alle gemeenten hebben een programmamanager Omgevingswet (soms onder een andere titel), als eindverantwoordelijke voor deze veranderopgave. Mogelijk wordt deze functie niet fulltime uitgevoerd, dan kan een aanpassing worden gedaan in de salarislust (bij vraag 19 zelf – in de vragenlijst).	Het resultaat van de berekening wordt meegenomen in de invoeringskosten vanaf 2019 tot en met het door u aan te geven jaar.

20. Verwacht uw gemeente medewerkers in te zetten ten behoeve van een programmteam voor de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
De vraag is vergelijkbaar aan de voorgaande over een programmamanager: het projectteam. Aantal FTE's en verwacht eindjaar. Voor de salarisschaal kunt u ook de gemiddelde salarisschaal invullen		Het resultaat van de berekening wordt meegenomen in de invoeringskosten vanaf 2019 tot en met het door u aan te geven jaar.
Aanname: aan deze kostenpost wordt via de aannames een post toegevoegd voor het ontwikkelen van opleidingsmateriaal. De schatting daarvoor kan rond regel 275 op het tabblad aannames worden aangepast.		

21. Hoe hoog schat uw gemeente de opgave op het gebied van cultuurverandering binnen uw gemeente ten aanzien van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
-------------	----------------	-----------

De opgave cultuurverandering wordt in het model gezien als een extra kostenpost, een soort opslag op de totale kosten van invoering. De keuze is hier tussen een lichte, middelzware of zware cultuuropgave (5%, 7,5% of 10% van de invoeringslasten).	De verwachting is dat dit vaak 'verborgen' kosten zijn, ze worden niet specifiek begroot. Dit is dan ook typisch een kostenpost die in de berekening van de 'netto-invoeringskosten' op een laag percentage of op 0 gezet wordt.	Het door het gewicht bepaalde percentage wordt elk jaar als opslag bovenop de invoeringskosten gerekend.
--	--	--

22. Verwacht uw gemeente extra inzet op het gebied van Risicomanagement ten aanzien van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
Zie ook de toelichting in het model bij de vraag. ³ LET OP: vul hier het aantal betrokken medewerkers in, niet de benodigde FTE's. Deze vraag voedt 3 kostenposten, namelijk de investering in risicomanagement, het ontwikkelen en aanpassen van beheersmaatregelen, en het rapporteren over risicomanagement		Het resultaat van de berekening wordt meegenomen in de invoeringskosten (door de jaren heen op basis van de kostenverdeling uit vraag 6).
Aanname: deze drie posten worden in de aannames beschreven vanaf ongeveer regel 325 tot regel 360. Voor risicomanagement zelf wordt 80 uur ingeschat, voor de beheersmaatregelen 120 uur en voor de rapportering 40 uur, steeds vermenigvuldigd met het aantal betrokken medewerkers dat bij de vraag genoemd is.		

Er worden buiten de vragenlijst om nog drie posten opgenomen in het kader van de bedrijfsprocessen: omscholing van personeel, algemene competentieontwikkeling en specifieke competentie-ontwikkeling voor het Toezicht en Handhaving - team. De aannames daarover staan beschreven rond regel 290, rond regel 300 en rond regel 315 op het tabblad aannames en kunnen daar ook aangepast worden.

4.6. Informatiearchitectuur

Ook in het hoofdonderwerp "Informatie-architectuur" worden een aantal kostenposten in het model gevoed door vragen uit de vragenlijst, maar worden een aantal andere posten via de aannames (zonder vragen) berekend. Voor aanloopkosten ten aanzien van informatie-architectuur wordt een bedrag van €100.000⁴ opgenomen (aanpasbaar). Daarnaast wordt gekeken naar de digitale volwassenheid van de organisatie⁵. Aan de hand daarvan worden de kosten op het onderdeel

³ Hier wordt in cel P223 van de vragenlijst gevraagd naar het aantal FTE's. Bedoeld wordt het aantal medewerkers, er wordt gerekend met een inzet van 80 uur per medewerker.

⁴ Het lijkt aan te raden om hier als individuele gemeente naar te kijken, hoe het bedrag in verhouding staat tot de overige kostenposten, en het geschatte bedrag zo nodig aan te passen (regel 381 van de aannames).

⁵ Op basis van de uitkomsten van het "Onderzoek Digitale Volwassenheid 2017" van Deloitte.

aanloopkosten met 15% verhoogd, of juist verlaagd. Ook de kosten van aansluiten op het DSO zijn direct in de aannames opgenomen (regel 405) als een bedrag per inwoner. Hier wordt bedoeld de kosten van de koppeling tussen backoffice systemen en het DSO, niet de beheerkosten van het DSO die gedeeltelijk ook aan de gemeenten in rekening gebracht gaan worden, vanaf 2020 (deze laatste maken deel uit van de structurele effecten).

23. Dient uw gemeente aanpassingen te maken in de wijze van het zaakgericht werken als gevolg van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
Het kan zijn dat uw gemeente nog investeringen moet doen om digitaal zaakgericht te kunnen werken. Dit is voorwaardelijk voor het werken met het DSO. De aannames is gedaan dat indien JA wordt geantwoord, €3,50 per inwoner wordt uitgegeven aan deze aanpassing.	De verwachting is dat de meeste gemeenten deze investeringen al hebben gedaan in het kader van andere programma's en hooguit nog investeringen moeten doen in aanpassingen ten aanzien van het zaaksysteem.	Het resultaat van de berekening wordt meegenomen in de invoeringskosten (door de jaren heen op basis van de kostenverdeling uit vraag 6).
<p>Aanname: zie vanaf regel 410 op het tabblad 'aannames'. Er zitten een paar bijzonderheden (een foutje) in de verwerking van deze vraag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als vraag 23 <i>niet</i> wordt beantwoord (cel blijft geel), wordt de berekening gedaan alsof er JA is geantwoord. - Als vraag 23 met <i>nee</i> wordt beantwoord, wordt de berekening gedaan op basis van 50% van de kosten (zie cel R415 op het tabblad aannames). Er blijft dus nog steeds met kosten gerekend worden. - Als vraag 23 met <i>ja</i> wordt beantwoord, wordt de berekening gedaan op basis van 100% van de kosten. <p>Kortom, als u <i>geen kosten</i> wilt opnemen, moet u bij de aannames rond regel 410 kiezen voor de "eigen aanname gemeente" en daar het bedrag ook nog op 0 zetten.</p>		

24. Verwacht uw gemeente als gevolg van de invoering van de Omgevingswet eenmalige licentiekosten voor nieuwe of aangepaste ICT-toepassingen?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
Deze vraag vervangt de eerdere vraag over aanpassingen aan IT-systemen. Hier kunt u een saldo opgeven van eenmalige externe ICT kosten ⁶ die met de stelselwijziging verband houden.	De verwachting is dat ICT-leveranciers wel kosten in rekening zullen brengen voor de benodigde aanpassingen aan toepassingen. Of dit eenmalige kosten zullen zijn of structurele kosten hangt af van de lokale wijze van contracteren.	Het door u aan te geven bedrag wordt in het door u aangegeven jaar meegenomen in de invoeringskosten.

⁶ Dus ook andere kosten dan enkel licentiekosten.

25. Verwacht uw gemeente voor, tijdens of na de invoering van de Omgevingswet extra inzet van ICT-medewerkers nodig te hebben?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
In deze vraag worden veranderingen in de structurele ICT-bezetting bedoeld. Bij deze vraag kan een aantal FTE's, een doorlooptijd en een (gemiddelde) salarisschaal worden genoemd. ⁷		De hier door u aan te geven extra ICT capaciteit wordt opgenomen in de exploitatielasten.

26. Verwacht uw gemeente kosten te moeten maken voor het digitaliseren van informatie ten behoeve van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
Deze vraag ziet op het digitaliseren van andere producten dan de kerninstrumenten, die al eerder aan de orde zijn gekomen. Bijvoorbeeld het digitaliseren van huidige regelgeving, kaarten, archieven, etc.	Hier is de achterliggende vraag wat de dienstverleningsambitie op digitalisering is van de organisatie. De kosten hangen daar volledig van af.	Het door u in te vullen bedrag wordt meegenomen in de invoeringskosten (door de jaren heen op basis van de kostenverdeling uit vraag 6).

27. Verwacht u dat binnen uw gemeente een uitfasering van ICT applicaties zal moeten plaatsvinden als gevolg van de invoering van de Omgevingswet?

Toelichting	Algemene visie	Resultaat
Deze vraag gaat over frictiekosten: gaat u systemen uitfaseren, die nu ook versneld moeten worden afgeschreven?	De verwachting is dat dit niet het geval zal zijn, maar dit is afhankelijk van de lokale situatie.	Het hier door u in te vullen bedrag (indien JA is ingevuld), wordt meegenomen in de frictiekosten, verdeeld vanaf het door u aan te geven startjaar en lopen 5 jaar door.

In aanvulling op deze door de vragen in de vragenlijst gedreven kosten, worden nog een aantal kostenposten direct vanuit de aannames opgenomen: kosten voor het ordenen van de gemeentelijke administratie(s), zie daarvoor regel 430 e.v. op het tabblad aannames, waar de aannames ook kunnen worden aangepast. Dan Onvoorziene kosten informatiearchitectuur, deze worden op 10% van de berekende totale kosten voor informatie-architectuur geschat.

Tot slot voor wat betreft de invoeringskosten wordt er nog één post direct geschat (zonder vragen): het Omgevingswet-proof maken van de gemeentelijke website. De kosten hiervoor worden geschat op EUR 0,75 per inwoner, en kunnen op het tabblad aannames (regel 476) worden aangepast.

⁷ Door hier een begin- en een eindjaar te vragen, lijkt het op een implementatie-last, maar er wordt een structurele verandering bedoeld.

5. De aannames

Veel van de aannames, weergegeven in het gelijknamige tabblad zijn als referentie weergegeven (niet wijzigbaar). Bij een aantal van de aannames kunt u kiezen om te werken met afwijkende

Welke berekening wil u gebruiken?	< Maak uw keuze >	
	Berekening op basis van aanname	Eigen berekening gemeente
Aantal inwoners	48.200	48.200
* Kosten website (per inwoner)	€ 0,75	
= Gemiddelde uitkomst per jaar	€36.150	€0

getallen, als die de lokale situatie of ambities beter recht doen. In de afbeelding ziet u hoe de tabel waarin u aannames kunt aanpassen eruit ziet. U kunt in de geel gearceerde cel kiezen voor de het gebruik van de eigen gemeentelijke cijfers. - Let op: als u dit niet doet, worden de algemene aannames gebruikt voor de berekening! - Vervolgens vult u in de rechter kolom uw eigen cijfers in – zó dat er onder de streep een bedrag uitkomt. Als niet alle cellen worden ingevuld komt er geen bedrag onder de streep uit.

Als we dit tabblad nog eens van boven naar beneden doorlopen, zien we eerst een aantal algemene aannames (niet te wijzigen) en daarna de aannames die bij de implementatiekosten horen. Deze vormen de kern van dit Financieel Dialoogmodel. De aannames zijn hierboven allemaal genoemd en besproken, omdat ze steeds ofwel bij een vraag uit de vragenlijst horen, ofwel losstaand tot een kostenpost op het tabblad 'Implementatiekosten (bruto)' leiden.

Vervolgens zien we nog een aantal aannames ten aanzien van de exploitatielasten (vanaf regel 494 op dit tabblad). Als eerste worden de vragen 9 t/m 13 en 15 van het tabblad vragenlijst behandeld, die zijn hierboven al aan de orde geweest.

Dan volgt een aantal interessante posten: de uitvoeringskosten (beheerkosten) van de landelijke voorziening van het DSO, die gedeeltelijk door de gemeenten bekostigd gaan worden via een uitname uit het Gemeentefonds. In dit model wordt uitgegaan van een bekostiging per inwoner (dat is een simplificatie)⁸. Vervolgens komen de structurele kosten Informatiepunt DSO, die in het model op dezelfde manier verdeeld worden⁹.

Voor additionele exploitatiekosten van het zaaksysteem staat een toelichting vanaf regel 575 op het tabblad Aannames. Deze toelichting is echter onjuist: er wordt altijd met extra exploitatiekosten voor het zaaksysteem gerekend: € 0,15 per inwoner per jaar. Dit bedrag kan in de aannames veranderd worden door voor de "eigen aanname gemeente" te kiezen (cel R575) en dan de rechterkolom in te vullen, d.w.z. een bedrag in te vullen in cel S583. LET OP: als u het bedrag op nul wilt zetten, moet u een heel klein bedrag invullen (bijv. € 0,0000001) in plaats van precies 0. Als u precies 0 invult, rekent het model (per abuis) toch weer met de aangenomen € 0,15.

⁸ Deze kosten worden in het model opgenomen vanaf 2021. De laatste inschatting is overigens dat de kosten vanaf 1 januari 2020 al zullen worden doorbelast. Dit betreft de kosten voor de basisfunctionaliteit van het DSO. Voor de uitbouw van de functionaliteit, die vóór 2024 zal worden opgeleverd, worden vanaf dat moment mogelijk méér beheerkosten in rekening gebracht.

⁹ Overigens worden de beheerkosten voor het informatiepunt DSO in de laatste inschattingen meegenomen in het bedrag voor de beheerkosten DSO zelf – dus zou hier niet apart een post voor opgenomen moeten zijn.

Ten aanzien van kosten voor privacy en informatiebeveiliging worden vanuit de aannames (aanpasbaar, cel S607) ook bedragen opgenomen: Eur 0,10 per inwoner per jaar is de standaard-aanname.

Er wordt een post opgenomen voor ontwikkeling van voorlichtingsmateriaal, op basis van de grootte-categorie van de gemeente, deze kan worden aangepast in cel S620.

Ten aanzien van de *Fricatiekosten*, die op een apart tabblad worden weergegeven, worden twee kostensoorten opgenomen: de transitiekosten voor personeel, gebaseerd op de vragen in de vragenlijst ten aanzien van het veranderen van de capaciteit op verschillende afdelingen (vragen 10 t/m 13). Deze kosten worden gesplitst in doorbetaling van salarissen, ontslagvergoedingen, en kosten voor begeleiding van werk naar werk, zie vanaf regel 625 op het tabblad aannames. Deze frictiekosten worden alleen gerekend wanneer het model verwacht dat de capaciteit afneemt als gevolg van de gemaakte keuzes.

De tweede kostensoort betreft de uitfaseringskosten van ICT-systemen, die bij vraag 27 aan de orde zijn geweest. In de aannames kunt u nog het aantal jaar aanpassen waarover uw gemeente de kosten versneld doorvoert (standaard = 5 jaar, aanpassen in cel S661).

6.Ten Slotte

Wanneer u door het hele model bent heengelopen en alle gegeven hebt ingevuld (denk ook even aan het tabblad 'monitor!'), kunt u de resultaten van uw keuzes en uw inschattingen bekijken op het tabblad "Invoeringskosten Bruto" en op de andere uitkomst-tabbladen. Vergeet vooral ook niet om de gegevens over uitgaven in de voorgaande jaren in te vullen op het tabblad 'Monitor Invoeringskosten' en om de gegevens uit het model terug te sturen naar de VNG. In [de inleiding](#) heeft u kunnen lezen waarom wij u dit vragen. Daarvoor vindt u een verzend-knop op dit laatste tabblad.

Model versturen

Hartelijk dank! Voor vragen kunt u ons bereiken op Omgevingswet@vng.nl

Team Financiën Omgevingswet